

VENDIM
Nr. 73, datë 14.12.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i
“	“
Vitore Tusha	anëtare e
“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i
“	“
Gani Dizdari	anëtar i
“	“
Besnik Imeraj	anëtar i
“	“
Fatos Lulo	“
anëtar i	“
Sokol Berberi	anëtar i
“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 1.10.2015 mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 48 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Shoqëria “Eurondërtim 2000” sh.p.k.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Shoqëria “Albtransport” sh.a. (aeroporti “Nënë Tereza”)

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i vendimit nr. 00-2014-3127, datë 4.6.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE:

Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, shoqërisë “Eurondërtim 2000” sh.p.k., e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, shoqërisë “Albtransport” sh.a. (aeroporti “Nënë Tereza”), që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesja dhe subjekti i interesuar, shoqëria “Albtransport sh.a.” (sot aeroporti “Nënë Tereza”), kanë lidhur në datën 9.7.2002 një kontratë sipërmarrjeje për realizimin e punimeve të ndërtimit dhe rikonstruksionit të disa ambienteve aeroportuale të aeroportit “Nënë Tereza”. Referuar vendimeve gjyqësore kërkuases i është kërkuar në mënyrë verbale kryerja e punimeve shtesë në sipërfaqen prej 69.46 m². Për mospërmbyllje të detyrimeve kontraktore nga ana e subjektit të interesuar për këtë shtesë punimesh, kërkuësja i është drejtuar me padi Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 3301, datë 26.5.2005, ka vendosur, ndër të

tjera, pranimin e padisë dhe detyrimet monetare përkatëse që subjekti i interesuar duhet t'i paguajë kërkuases për investimet e kryera, përdorimin e sendit dhe dëmin e shkaktuar.

3. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim subjekti i interesuar. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1167, datë 7.11.2006, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 3301, datë 26.5.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, i investuar me rekurs nga subjekti i interesuar, me vendimin nr. 00-2009-1054, datë 6.10.2009, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 1167, datë 7.11.2006 të Gjykatës së Apelit Tiranë, për shkak të moskryerjes së një hetimi të plotë e të gjithanshëm, dhe kthimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë me tjetër trup gjykues.

5. Pas rigjykimit Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 843, datë 6.5.2010, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 3301, datë 26.5.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

6. Subjekti i interesuar ka ushtruar rekurs ndaj këtij vendimi dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2014-3127, datë 4.6.2014, ka vendosur prishjen e vendimeve nr. 3301, datë 26.5.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nr. 843, datë 6.5.2010 të Gjykatës së Apelit Tiranë, si dhe rrëzimin e padisë.

II

7. **Kërkuesja**, shoqëria “Eurondërtim 2000” sh.p.k., i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se ndaj saj është zhvilluar një proces i parregullt ligjor në Gjykatën e Lartë. Më konkretisht, ajo ka parashtruar se është cenuar e drejta për t'u mbrojtur, barazia e armëve gjatë gjykimit dhe parimi i kontradiktorialitetit, pasi Gjykata e Lartë i ka mohuar të drejtën e përfaqësimit me avokat. Sipas kërkuases, megjithëse ajo ka kërkuar shtyrjen e seancës gjyqësore për shkak të dorëheqjes nga përfaqësimi të avokates së saj një ditë para seancës gjyqësore, Gjykata e Lartë ka vazhduar gjykimin në mungesë të saj. Kjo, sipas kërkuases, e bën procesin të parregullt në kuptimin kushtetues.

8. **Subjekti i interesuar**, shoqëria “Albtransport” sh.a. (aeroporti “Nënë Tereza”), ka parashtruar se:

8.1 Kërkesa e paraqitur është e pambështetur në ligj dhe duhet të rrëzohet.

8.2 Kërkesa e dytë për shtyrjen e seancës në Gjykatën e Lartë në datën 4.6.2014 dukej jo si një shkak objektiv, por më tepër si një mjet për zvarritjen e procesit gjyqësor. Gjykata e Lartë e ka shtyrë njëherë seancën për shkak të mungesës së avokates së kërkuases dhe me të drejtë herën e dytë, kur është kërkuar sërish shtyrje, ka vendosur për vazhdimin e gjykimit.

8.3 Gjykata e Lartë shqyrton dokumentet dhe faktet e paraqitura nga palët në mënyrë autonome dhe të pavarur nga përfundimet e palëve, çka nënkupton se mospjesëmarrja e avokatit të njëres palë në shqyrtimin e rekursit nuk cenon parimet e barazisë dhe të kontradiktoritetit në gjykim.

8.4 Kërkuesja nuk e ka ngritur në nivel kushtetues cenimin e parimit të paanshmërisë së gjykatës. Ajo nuk ka paraqitur argumente për të provuar se gjykata nuk ka ofruar garanci procedurale të mjaftueshme (testi objektiv) dhe se ka pasur interesa personale në çështjen në shqyrtim (testi subjektiv).

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A) Lidhur me legjitimitimin e kërkuases

9. Gjykata vlerëson se kërkesja legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e saj, të cilat i ka paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

10. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, vërehet se kërkuësja ka ngritur pretendimin e cenimit të së drejtës së mbrojtjes. Gjykata në vijim ka marrë në shqyrtim këtë pretendim të kërkuësit në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B) Për pretendimin e cenimit të së drejtës së mbrojtjes, barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë

11. Kërkuësja ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë i ka mohuar të drejtën e përfaqësimit me avokat në shkellje të neneve 31/ç, 33 dhe 42 të Kushtetutës. Kërkuësja ka kërkuar shtyrjen e seancës gjyqësore të datës 4.6.2014 për shkak të paraqitjes së dorëheqjes në datën 3.6.2014 të avokates së zgjedhur prej saj, e cila ia ka komunikuar këtë dorëheqje edhe Gjykatës së Lartë. Për arsye të kohës së shkurtër në dispozicion kërkuësja nuk ka mundur të gjejë avokat tjetër dhe ka kërkuar shtyrjen e seancës, kërkesë e cila nuk është pranuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë. Në këto kushte, kërkuësja pretendon se është cenuar e drejta për t'u mbrojtur, barazia e armëve dhe parimi i kontradiktoritetit në gjykim.

12. Për sa i përket së drejtës së mbrojtjes, Gjykata Kushtetuese në jurisprudencën e saj të konsolidua, ka theksuar se të drejtat e palëve për të qenë të pranishme dhe për t'u mbrojtur në procesin gjyqësor janë aspekte të rëndësishme të procesit të rregullt në kuptimin kushtetues. Gjykata e ka vlerësuar të drejtën e mbrojtjes si element thelbësor të një procesi të rregullt. Që e drejta e mbrojtjes të jetë reale dhe efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por, përkundrazi, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet të marrin të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë t'i japin mundësinë individit të bëjë mbrojtje reale, duke respektuar parimin e barazisë së armëve (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 37, datë 19.9.2011; nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Parimi i barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit kërkon që secilës palë në gjykim t'i jepet një mundësi e arsyeshme për të paraqitur pretendimet e veta sipas kushteve, të cilat nuk e vendosin në disavantazh ndaj kundërshtarit. Secila palë duhet të ketë mundësi të komentojë mbi të gjitha provat ose parashtrimet e paraqitura, me qëllim që të ndikojë në vendimmarrjen e gjykatës (*shih vendimin nr. 4, datë 23.2.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Bazuar në këto parime, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimin nr. 34, datë 29.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Nga aktet e dosjes gjyqësore rezulton se gjatë gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë në datën 20.5.2014 avokatja e kërkuëses ka kërkuar shtyrjen e seancës, pasi nuk mund të paraqitej në Gjykatën e Lartë për arsye shëndetësore. Kjo kërkesë e avokates, e paraqitur në seancë nga administratori i kërkuëses Q.S., në cilësinë e përfaqësuesit të saj, është pranuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, i cili e ka e shtyrë gjykimin në datën 4.6.2014. Në seancën pasardhëse të datës 4.6.2014, përfaqësuesi i kërkuëses Q.S. ka bërë me dije Gjykatën e Lartë se është njoftuar për dorëheqjen e avokates një ditë më parë, ndaj në pamundësi për t'u përfaqësuar gjatë gjykimit me avokat ka kërkuar sërish shtyrjen e seancës. Gjykata e Lartë nuk e ka pranuar këtë kërkesë dhe ka vazhduar gjykimin pa praninë e avokates së kërkuëses.

16. Pjesëmarrja e avokatëve të palëve gjatë shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore në Gjykatën e Lartë parashikohet nga neni 483 i Kodit të Procedurës Civile (KPC). Sipas këtij neni, pas relatimit të çështjes nga relatori, avokatët e palëve paraqesin mbrojtjen e tyre dhe në të njëjtën seancë mund t'i paraqesin gjykatës mendimet e tyre, shkurtimisht, me shkrim. Ndryshe nga shqyrtimi i çështjes në dhomë këshillimi, ku Kolegji i Gjykatës së Lartë vendos mbi pretendimet e paraqitura me shkrim të palëve, pa praninë e avokatëve, në rastet e shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore, prania e avokatëve merr rëndësi të veçantë për të paraqitur mbrojtjen e palës që përfaqësojnë, në respekt të parimeve të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve. Këto parime i imponojnë Gjykatës së Lartë

detyrimin për marrjen e të gjitha masave për garantimin e tyre në mënyrë efektive dhe respektimin e një procesi të rregullt ligjor.

17. Duke pasur parasysh faktin se avokatja e kërkueses kishte dhënë dorëheqjen një ditë përpara seancës gjyqësore, Gjykata çmon se në këto kushte kërkuësja nuk kishte mundësi të siguronte avokat tjetër brenda një kohe kaq të shkurtër. Ky shkak i paraqitur nga kërkuësja ka qenë i arsyeshëm, ndaj Gjykata e Lartë duhej ta shtynte seancën gjyqësore për t'i dhënë mundësi kërkueses të përfaqësohej me avokat, aq më tepër kur edhe seanca paraardhëse ishte shtyrë dhe kërkuësja nuk kishte pasur mundësi të paraqiste mbrojtjen e saj me anë të avokates. Për pasojë, nisur nga rrethanat faktike të çështjes dhe rëndësia që ka e drejta e mbrojtjes në kuadrin e procesit të rregullt ligjor, Gjykata vlerëson se në rastin konkret Gjykata e Lartë nuk ka marrë të gjitha masat për të garantuar të drejtën e mbrojtjes. Rrjedhimisht, pretendimi i kërkueses është i bazuar dhe duhet pranuar.

18. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se në çështjen objekt shqyrtimi është cenuar e drejta e mbrojtjes, si element i së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2014-3127, datë 4.6.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatos Lulo
Anëtarë kundër: Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Sokol Berberi

MENDIM PARALEL

1. Gjykata ka vendosur pranimin e kërkesës së kërkueses, shoqërisë “Eurondërtim 2000” sh.p.k., për shfuqizimin e vendimit 00-2014-3127, datë 4.6.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë (GJL-ja). Në qëndrimin përfundimtar pajtohem me vendimin e shumicës për pranimin e kërkesës, por çmoj të shprehem me mendim paralel, pasi mendoj se një ndër shkaqet për këtë qëndrim duhej të ishte edhe cenimi i parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

2. Shumica ka evidentuar se kërkuësja, shoqëria “Eurondërtim 2000” sh.p.k., i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar se ndaj saj është zhvilluar një proces i parregullt ligjor në Gjykatën e Lartë. Më konkretisht, ajo ka parashtruar se është cenuar e drejta për t'u mbrojtur, barazia e armëve gjatë gjykimit dhe parimi i kontradiktoritetit, pasi Gjykata e Lartë i ka mohuar të drejtën e përfaqësimit me avokat (*paragrafi 7 i vendimit*).

3. Referuar nenit 48 të ligjit organik të GJK-së, kufijtë e shqyrtimit të çështjes janë brenda objektit të kërkesës dhe shkaqeve të parashtruara në të. Përjashtimisht, kur ka lidhje midis objektit të kërkesës dhe akteve të tjera normative, vendos për çdo rast Gjykata Kushtetuese. Megjithatë jo vetëm në ligj, por edhe në doktrinën dhe jurisprudencën kushtetuese është njohur prirja e GJK-së për të mos u kufizuar në pretendimet e kërkuetit, ndaj çmoj se Gjykata në shqyrtimin e çështjes

duhej të ndalej edhe në argumentimin e cenimit të parimit kushtetues të gjykatës së caktuar me ligj, edhe pse ky parim nuk është argumentuar nga kërkuësja.

4. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*” është një element i procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Termi “*gjykatë*” karakterizohet në sensin material nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve që janë në kompetencë të saj, në një proces të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me shtetin e së drejtës. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente, kërkon që gjykata të ketë juridiksion për të dëgjuar çështjen dhe që kompetenca t’i jetë dhënë asaj prej ligjit (*shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009 dhe nr. 31, datë 1.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Sipas vendimit gjyqësor të Gjykatës së Lartë të administruar në gjykim, rezulton se nga pikëpamja formale ky vendim është vendosur nga Kolegji Civil i kësaj gjykate. Ky fakt reflektohet si në pjesën hyrëse të vendimit, ku specifikohet përbërja e Kolegjit Civil të mbledhur për shqyrtimin e çështjes në dhomën e këshillimit, ashtu edhe në pjesën e dispozitivit, ku vendimarrja i përket këtij kolegji bazuar në dispozitat procedurale civile. Ndërkohë, referuar përmbajtjes së vendimit gjyqësor, konkretisht pjesës III, rezulton se arsyetimi i vendimit dhe zgjidhja e çështjes është vendosur nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, sepse në paragrafin 7 të kësaj pjese thuhet se “Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë është gjykata kompetente për shqyrtimin e kësaj çështje gjyqësore [...]”.

6. Referuar standardit të mësipërm për gjykatën e caktuar me ligj, rezulton se kriteri kryesor përcaktues i respektimit të këtij parimi është kompetenca e gjykatës për shqyrtimin e çështjes. Në përputhje me nenin 4, të ligjit nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, rezulton se Gjykata kompetente për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve administrative, sipas këtij ligji, janë gjykatat administrative të shkallës së parë, Gjykata Administrative e Apelit dhe Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë.

7. Për sa më sipër, duke mbajtur në konsideratë rrethanat konkrete, ligjin e zbatueshëm në gjykimin e kësaj çështje, si dhe standardet kushtetuese që kanë zbërthyer parimin e gjykatës së caktuar me ligj, çmoj se përcaktimi i Kolegjit Civil (në disa prej pjesëve të vendimit), si trupa vendimarrëse në këtë çështje, cenon parimin e gjykatës së caktuar me ligj.

Anëtar: Fatos Lulo

MENDIM PARALEL

1. Gjykata ka pranuar kërkesën e shoqërisë “Eurondërtim 2000” sh.p.k. dhe ka shfuqizuar si të papajtueshëm me Kushtetutën vendimin nr. 00-2014-3127, datë 4.6.2014 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Pavarësisht se në qëndrimin përfundimtar pajtohem me vendimin e shumicës, cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë e shoh edhe nën një këndvështrim tjetër.

2. Në vendimin e Gjykatës së Lartë konstatohet, në pjesën hyrëse të vendimit, se gjykata që e ka shqyrtuar çështjen është “*Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë*” (*shih faqen nr. 1 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Në pjesën përshkruese-arsyetuese të vendimit, ku është dhënë dhe arsyetimi për zgjidhjen e tij, trupi gjykues është “*Kolegji Administrativ*” (*shih faqen nr. 5 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po në këtë pjesë sqarohet se bazuar në nenin 7/a të ligjit nr. 49, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, *gjykata kompetente për shqyrtimin e çështjes është Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë* (*shih paragrafin nr. 7, faqe 5 të vendimit të Gjykatës së Lartë*), i cili e ka marrë në shqyrtim atë (*shih paragrafin nr. 8, faqe 5 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Gjithashtu, është *Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë*, që ka arritur në përfundimin se objekti

i kërkesëpadisë është i pabazuar. Ndërsa në pjesën urdhëruese të vendimit rezulton se vendimin nuk e ka marrë Kolegji Administrativ, por *Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë*, bazuar në nenin 480 të Kodit të Procedurës Civile (*shih faqen nr. 7 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

3. E drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga neni 42 dhe neni 142/1 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 8, datë 28.2.2012, nr. 8, datë 16.3.2011, nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm që e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjyimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011, nr. 23, datë 4.11.2008, nr. 11, datë 2.4.2008; nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është **logjik, ka kundërthënie, përmban në mënyrë të saktë** referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, dhe se masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

6. Nga ana tjetër, Gjykata, në jurisprudencë të vazhduar, ka theksuar se shqyrtimi i çështjes nga një gjykatë e caktuar me ligj është një element i procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Termi "*gjykatë*", në kuptimin material, karakterizohet nga funksioni i posaçëm që ka gjykata për të zgjidhur çështjet që janë në kompetencë të saj, gjatë një procesi të zhvilluar sipas një procedure të përcaktuar me ligj dhe në pajtim me parimin e shtetit të së drejtës. E drejta e çdo pale për t'u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente kërkon që gjykata të ketë juridiksion për të dëgjuar çështjen dhe që kompetenca t'i jetë dhënë asaj prej ligjit (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 23, datë 23.7.2009; nr. 36, datë 30.6.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Nga sa më lart, në rastin në shqyrtim, jam i mendimit se vendimi i Gjykatës së Lartë nisur nga arsyet e përmendura më lart (*shih paragrafin nr. 2*), nuk i përmbush kriteret kushtetuese të përcaktuara nga jurisprudenca e kësaj Gjykate lidhur me standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Ai nuk është logjik, përmban referenca ligjore të pasakta dhe kontradiktore midis tyre. Dispozita e përmendur nga Kolegji i Gjykatës së Lartë në pjesën urdhëruese (neni 480 i KPC-së) lidhet me rastet kur Gjykata e Lartë vendos mospranimin e rekursit në dhomë këshillimi, kur në fakt çështja është shqyrtuar në seancë gjyqësore dhe është zgjidhur në themel.

8. Gjithashtu, në këndvështrimin tim, mangësitë e lartpërmendura, përveç cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, krijojnë dyshime serioze dhe të bazuara edhe në lidhje me trupin gjykues që konkretisht e ka gjykuar çështjen (Kolegji Administrativ apo Kolegji Civil), çka passjell cenimin edhe të parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

9. Si përfundim, mendoj se vendimi i Gjykatës së Lartë, krahas parimeve të evidentuara nga shumica, i ka cenuar kërkueses edhe të drejtën për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosrespektimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, si edhe të parimit të gjykatës së caktuar me ligj.

Anëtar: Vladimir Kristo

MENDIM PAKICE

1. Nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në çështjen me kërkuese shoqërinë “Eurondërtim 2000” sh.p.k., si dhe me argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim. Nëpërmjet arsyetimit të saj shumica ka çmuar se “duke pasur parasysh faktin se avokatja e kërkueses kishte dhënë dorëheqjen një ditë përpara seancës gjyqësore, kërkuesja nuk kishte mundësi të siguronte avokat tjetër brenda një kohe kaq të shkurtër. Ky shkak i paraqitur nga kërkuesja ka qenë i arsyeshëm, ndaj Gjykata e Lartë duhej ta shtynte seancën gjyqësore për t’i dhënë mundësi kërkueses të përfaqësohej me avokat, aq më tepër kur edhe seanca paraardhëse ishte shtyrë dhe kërkuesja nuk kishte pasur mundësi të paraqiste mbrojtjen e saj me anë të avokates. Për pasojë, nisur nga rrethanat faktike të çështjes dhe rëndësia që ka e drejta e mbrojtjes në kuadrin e procesit të rregullt ligjor, Gjykata vlerëson se në rastin konkret Gjykata e Lartë nuk ka marrë të gjitha masat për të garantuar të drejtën e mbrojtjes” (§ 17 i vendimit). Nuk pajtohem me këtë përfundim të shumicës për arsyet në vijim.

2. E drejta e mbrojtjes është element thelbësor i një procesi të rregullt. Për garantimin e kësaj të drejte në mënyrë efektive, gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve apo përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë. Sipas këtyre standardeve edhe Gjykata e Lartë (GJL), njësoj si gjykatat më të ulëta, kur shqyrton çështjen në seancë gjyqësore, ka detyrimin të marrë të gjitha masat për zhvillimin e një procesi të rregullt ligjor.

3. Krahas detyrimit që u imponon e drejta e mbrojtjes gjykatave, ato duhet të mbajnë parasysh edhe detyrimin sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 § 1 të KEDNJ-së për të përfunduar procesin “brenda një afati të arsyeshëm”, si dhe për miradministrimin e drejtësisë (*Balliu kundër Shqipërisë*, 2005).

4. Në rastin konkret, përpara Gjykatës u shtrua çështja për të vlerësuar nëse GJL-ja mban përgjegjësi për mospërfaqësimin e kërkueses me avokat në gjykimin e zhvilluar në seancë gjyqësore përpara GJL-së.

5. Nga rrethanat e çështjes konkrete rezulton se GJL-ja e ka shtyrë gjykimin e datës 20.5.2014 pas kërkesës së avokates së kërkueses, e cila nuk mund të paraqitej në gjykim për arsye shëndetësore. Në këtë seancë ka qenë prezent administratori i kërkueses Q.S., në cilësinë e përfaqësuesit të shoqërisë. Në seancën pasardhëse të datës 4.6.2014, përfaqësuesi i kërkueses Q.S. ka bërë me dije Gjykatën e Lartë, gjatë seancës, se është njoftuar për dorëheqjen e avokates një ditë më parë, ndaj në pamundësi për t’u përfaqësuar gjatë gjykimin me avokat ka kërkuar sërish shtyrjen e seancës. Kjo kërkesë është rrëzuar nga Kolegji i GJL-së me arsyetimin se “nuk krijon bindjen se ka shkaqe të përligjura për shtyrjen e seancës” (§ 8 i vendimit të GJL-së).

6. Nga aktet e administruara konstatohet se Q.S., në cilësinë e përfaqësuesit të kërkueses, ka qenë i pranishëm në një pjesë të seancave të zhvilluara në shkallët e tjera të gjykimin. Ndërsa për sa i përket avokates vërehet se si gjatë gjykimin të çështjes në shkallë të parë, ashtu edhe gjatë gjykimin në apel, ajo ka kërkuar disa herë shtyrjen e seancës personalisht apo nëpërmjet përfaqësuesve të kërkueses. Shkaqet e shtyrjes kanë qenë pjesëmarrja në gjykime të tjera apo qenia e saj jashtë shtetit (shih kërkesën e datës 15.4.2010, procesverbalin e seancës së datës 18.3.2010 në gjykatën e apelit, si

dhe kërkesat e paraqitura gjatë vitit 2006). Gjykimi i kësaj çështjeje ka filluar në vitin 2005 me vendimin e gjykatës së shkallës së parë, më pas është shqyrtuar nga GJL-ja, e cila e ka kthyer për rishqyrtim çështjen në gjykatën e apelit dhe, së fundi, është shqyrtuar sërish nga GJL-ja në vitin 2014, vendim i cili kundërshtohet në Gjykatë. Pra, kjo çështje ka marrë rreth 9 vjet për t'u shqyrtuar në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm.

7. Kërkuesja (administratori i saj Q.S.) ka qenë në dijeni të shtyrjeve të seancave gjyqësore nga ana e avokates, si dhe në disa raste ka pranuar të kërkojë shtyrjen e seancave për arsye të mungesës së disponibilitetit të avokates për t'u paraqitur në gjykim. Po kështu edhe në GJL seanca gjyqësore është shtyrë për shkak të mosparaqitjes së avokates së kërkueses në gjykim. GJL-ja e ka shtyrë seancën gjyqësore të datës 20.5.2014 pikërisht për t'i dhënë mundësi kërkueses të siguronte mbrojtjen e nevojshme në gjykim. Megjithatë, kërkuesja ka kërkuar sërish shtyrjen e seancës për shkak të dorëheqjes së avokates së saj një ditë përpara zhvillimit të seancës. Këtë kërkesë GJL-ja nuk e ka vlerësuar të përligjur. Kërkuesja, edhe pse ka qenë në dijeni të mungesave të vazhdueshme të avokates së saj, nuk ka treguar përgjegjësinë që i takon për marrjen e masave të mjaftueshme për të siguruar mbrojtjen gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë, qoftë edhe nëpërmjet zëvendësimit në kohë të përfaqësueses së saj (*shih Tripodi k. Italisë, vendimi 22 shkurt, 1994, GJEDNJ*).

8. GJEDNJ-ja në çështjen *Sannino kundër Italisë, të datës 27 prill 2006*, ka theksuar se “një shtet nuk mund të mbahet përgjegjës për çdo të mangësi që i atribuohet një avokatit të caktuar ose të zgjedhur nga i akuzuari. Si pasojë e pavarësisë nga shteti të profesionit të avokatit, administrimi/dhënia e mbrojtjes është në thelb një çështje midis të pandehurit dhe mbrojtësit të tij, qoftë ky i emëruar në bazë të një skeme të ndihmës juridike ose i financuar privatisht (*shih edhe Cusani kundër Mbretërisë së Bashkuar, nr. 32771/96, § 39, 24 shtator 2002*).

9. Duke pasur parasysh natyrën e marrëdhënies avokat-klient, GJEDNJ-ja ka bërë një dallim të rasteve kur individit e zgjedh vetë avokatin e tij nga rastet kur gjykata i cakton atij avokat kryesisht. Në çështjen *Croissant kundër Gjermanisë, 25 shtator, 1992*, GJEDNJ-ja është shprehur: “Gjykata nuk gjeti shkelje të nenit 6. E drejta për t'u mbrojtur nga një avokat i zgjedhur, pavarësisht rëndësisë së marrëdhënies së konfidencialitetit midis avokatit dhe klientit, nuk mund të konsiderohet si absolute. Ajo u nënshtrohet domosdoshmërisht disa kufizimeve. Gjykatat padyshim duhet të respektojnë dëshirat e palës për të zgjedhur vetë avokatin, por këto mund të anashkalohen nëse ka arsye të mjaftueshme dhe të rëndësishme, që e bëjnë të domosdoshëm këtë anashkalim në interes të drejtësisë. Në rastin konkret, Gjykata vlerëson se arsyet e gjykatave të brendshme ishin të rëndësishme dhe të mjaftueshme, konkretisht ato u shërbenin interesave të drejtësisë për shmangien e ndërprerjeve dhe të shtyrjeve të gjykimit”.

10. Në çështjen *Balliu kundër Shqipërisë (2005)*, GJEDNJ-ja nuk ka gjetur shkelje të nenit 6, për arsye se “aplikanti ishte përfaqësuar nga një mbrojtës i zgjedhur, i cili nuk e ka kryer detyrën dhe gjykatat e brendshme kanë marrë masa për të garantuar efektivitetin e mbrojtjes duke e shtyrë seancën, për t'i dhënë mundësi avokatit të aplikantit të përmbushte detyrat e tij (gjë të cilën ai nuk e ka bërë)”.

11. Referuar standardeve të mësipërme është e qartë se detyrimi i gjykatave për marrjen e masave të nevojshme që garantojnë të drejtën e mbrojtjes është më i madh në rastet kur avokatit caktohet nga gjykata se sa në rastet kur avokatit zgjidhet nga vetë pala. Kështu, kur pala e zgjedh vetë avokatin, për shkak të marrëdhënies konfidenciale midis saj dhe avokatit, ajo është përgjegjëse për administrimin dhe efektivitetin e mbrojtjes së bashku me avokatin. Nëse pala ka vërejtje për mënyrën e dhënies së mbrojtjes apo efektivitetin e saj, ajo ka të drejtë ta zëvendësojë avokatin me një tjetër.

12. Për sa më lart, duke pasur parasysh karakteristikat e gjykimit në Gjykatën e Lartë, e cila gjykon mbi çështjet e ligjit bazuar në parashtrimet e palëve dhe dosjen gjyqësore, si dhe interesat e drejtësisë, që kërkojnë një gjykim të shpejtë dhe eficient, vlerësojmë se Gjykata e Lartë i ka dhënë mundësi kërkueses për të siguruar të drejtën e mbrojtjes.

13. Si përfundim, për sa më lart, ndryshe nga shumica, çmojmë se në rastin konkret pretendimi i

kërkueses për cenimin e së drejtës së mbrojtjes në Gjykatën e Lartë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, është i pabazuar. Për rrjedhojë, kërkesa e paraqitur nga kërkuesja duhej të ishte rrëzuar.

Anëtarë: Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Sokol Berberi